

Izjava — Izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. Franciška Asliškega štev. 20, I. nadstropje. — Dostojništvo. — Nepravilna pisma se ne sprejemajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Edinosti. — Tisk tiskarne Edinosti. — Narodina leta L 32. — In celo leto L 60. — Telefon uredništva

— Uredništvo: ulica sv. Franciška Asliškega štev. 20, I. nadstropje. — Dostojništvo. — Nepravilna pisma se ne sprejemajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Edinosti. — Tisk tiskarne Edinosti. — Narodina leta L 32. — In celo leto L 60. — Telefon uredništva

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se izstajajo v širini ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj po L 2. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asliškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Ob uri odločitve

Italijanski uradni komunikacijski dne 25. t. m., izdan z ozirom na predložitve pogajanja za rešitev jadranskega problema, je naglašal med drugim, da so vsi mislilci povdarjali politično nujnost rešitve v kar najkrajšem času in z najboljšimi nameni. Vlada hote v tej konf. pokazati državam sporazuma in vsemu svetu svojo odločno sklep, da uravna sosednini narodi svoje razmerje s kritični pomirjenja in gospodarskega sodelovanja. Ta pogajanja bodo slovala na etičnem pojmovanju do tistih, ki jih imajo narodi, da čimprej do pomirjenja.

Nadovezuje na ta italijanski uradni komunikacijski pise »Goriška Straža« naslednja zelo umestna izjava:

Ura odločitve je bila pač večkrat jadranskega vprašanja — a ko je ves svet pričakoval rešitve, dčeti je glas, da so se pogajanja razbila. Nevidna roka je zmešala račune... Pride li sedaj res do — odločitve? Do odločitve morala, a do pravične odločitve pride le, če se diplomacija izogne pogrščenim prejšnjim pogajanjem. Vsa znamenja pa kažejo, da bo slovensko pogajanje na načelu, ki ne more zagotoviti narodu trajnega mira. Diplomacija je vrila med staro šaro načelo, samoodločbe, načelo o zaščiti milih narodov. Sile besede sicer večkrat slišimo... a dejanj zastoj išče mo. Kakor zgoča ironija se nam zde besede, ki jih je izrekel Wilson začetkom januarja 1917 v amerškem senatu: »Le pravičen mir mora biti trafen. Vsa narodi — vsi ljudje — mora imeti iste pravice, ki jih imajo vsi priznati... To so načela človečnosti...«

Znane »Wilsonove točke«, ki so tvorile temeljno pogodbo premirja. Na podlagi teh so avstrijski, in med njimi v prvi vrsti slavjanski vojski odločili svoje črtoje. Preživljati krvi se jim je zdelo odvrač. Ko so bojevoje se sile sprejele načelo samoodločbe, ko so sprejele Wilsonove točke, naj veljajo proti Italiji jasno začrtane narodne meje. Debelo je gledalo razočarano ljudstvo, ko je potem isti Wilson potegnil med Italijo in Jugoslavijo strategično in ne narodno mejo. Odnajal se tako okoli pol milijona Jugoslovenov od Juglavije, ne da bi bil pokrbel za njihovo zaščito.

Toda kaj pogravamo vse te stvari...? Ne, ne pogravamo jih... se še vedno gorke, večno žive v obeh naroda, ki ne more pozabiti storjene mu krivice. In ko se zopet govori o jadranskem vprašanju, se mu te rane le še bolj odpirajo. V tisti črti so dvome glede drugih krajev: glede Reke, vzhodne Istre, Dalmacije. O naših krajih je povsod molk ali suho gorobilo, da se prika Wilsonova črta. Vse to se zdi ljudstvu, je kot sanje in moče verovati v resnici. Cudi se neznanosti diplomacije. Listi obirajo govore, kaj utegne priznati belgajska vlada Italiji. »Nova Dobro« je prinesla ta dva načrta: prvi načrt priznava Wilsonovo črto vzhodno Trsta ter daje v zameno nekatere otoke v Dalmaciji, priznava pa Zadrsko popolno avtonomijo s pravico voliti si zastopnike v italijanskem parlamentu. Drugi načrt daje Italiji vso Istro vključno z ob morju do Reke, a pod pogojem, da se Italija odpove Dalmaciji, oziroma Vili št. Iz tega je razvidno, na kako velike žrtve je pripravljena belgajska vlada.

A kljub temu se pa od strani italijanskih nacionalcev kujejo naklepi, da bi se ta pogajanja razbila. Njihov načrt zahteva, da se prizna Italiji ozemlje do Snežnika, Reka bodi samostojna pod zaščito Italije in Dalmacija naj se prisodi Italiji. To je pravičasti imperijalistični načrt. Da, govorijo se celo, da nacionalci s pomočjo vojaštva silovito vlado ter uvedejo vojaško diktaturo. V Dalmaciji pa so ustvarili pod patronato admiralja Millo gazpreno organizacijo, ki naj se upre morebinemu ukrepu, da imajo italijanske čete zapustiti Dalmacijo. — General Caviglija, poveljnik čet v zasedenem ozemlju, se je (po »Piccolu«), izjavil, da je vse njegovo vojaštvo proti vsaki odreci. Vendar je sam spoznal nevarnost preobrata v državi. »Preobratno gibanje — pravi — bi utegnilo privedi domovno do revolucije, in domovina bi izgubila še eni ugled, ki ga ima v zunanjem svetu.« Pač pa je general za to, da se pošalja odgovore, ker v Jugoslaviji ni zakonitega predstavništva, izvoljenega od ljudstva.

Tako prihajajo še vedno glasovi proti konferenci.

Gložitju bo torej treba železne roke, da spele pogajanja v pravi tir ob takih težkočah.

Napram vojaškimi krogi namiguje zgoraj omenjeni komunikacijski: »Pogajanja se ne bodo vodila le z ozirom na vojaško stališče, strategični moment ne bo edini. Razvijala se bodo pogajanja tudi na podlagi gospodarskega sporazuma, medsebojnega prijateljstva, vpoševalec tudi narodni preblem pri deloitvi novih me, tako, da se izogne nevarnim pojavom irendentizma.« Radevedni smo, kako bo to izgledalo v dejstvu. Če bi Gložitju v resnici to izvedel, kar tu napoveduje, mu bo slovensko ljudstvo le hvaležno in ves svet bo pel hvatno njegovemu praviljubi.

A bojimo se, da nam niti tega ne da, kar je njegov »Tempo« zahteval za italijanske manjšine v Dalmaciji, namreč: politično učinkovite zaščite slovenske manjšine. Sam smo do sedaj doživeli pod Gložitjem, nas napoveduje z nezaupanjem. Pod njim so se pojavili izgrešni in pogumi proti Slavjanom.

Ura odločitve nam kaže prevaro v minulosti, ura odločitve nam kaže tudi prevaro za neposredno bodočnost. Naš narod nima ničesar pričakovati od slepe diplomacije. Naš narod gleda zaupno v svojo bodočnost, ko zaje na obzorju pravičnosti. Glasno pa protestira proti krivicam. Pri tem pa noče držati križem rok. Na kulturno delo poide z navdu-

šenjem in širni svet naj spozna, da živi tu vedno, olikano ljudstvo, ki ne zasluže usode — sužnja.

Slovanski državljani v Italiji

Pod tem naslovom je priobčil nedavno bolonjski »Il Resto del Carlino« — list, ki zavzemlje precej avazevano pozicijo v italijanski dnevni žurnalistiki — članek, ki plastično razodevaje dušo, račune in namene nacijsionalistične javnosti z »novimi slovanskimi državljani Italije«. Če se tu izražati nameni tudi v računih merodajnih čimteljev, potem bi moral naš živeli na tem zasedenem ozemlju vsikidno resignirano: Lasciate ogni speranza — udajmo se v svojo usodo, ki nam so jo — hote ali nehote — naklonili modri sklepi diktatorjev na pariški konferenci in — zapirajo svojo botogo!

Čujmo! Za uvod nam razodeva — vse. Ugotavlja namreč, da poročilo trškiških socialistov na shodu njih poslancev v Trstu prikazuje slovanski problem v čudni luči: kakor da bi bila dolžnost Italije, da se etična (narodnostna) posest Slovanov — ne sme nč izpremeniti!

Razumete-li to? Bolonjskemu listu se zdi čudna zahteva, ki se nam in vsakomur, ki resno misli z načelom narodne in državne pravičnosti in z mislijo mirnega soživljenja med raznimi plemeni, mora zdeti naravna in samoočelni umevna: da se nemore niti smeti doleteti narodne posesti drugega plemena. Zdi se mu čudna taka zahteva. S tem ovaja »Il Resto del Carlino« svojo zahtevo, da se etična posest slovanskih državljancev mora izpremeniti! Kako in v kakšni smeri? Tega menda ni treba priti. Ta posest naj se krči — Slovani v Italiji naj se — odrekajo svoj narodnosti, naj se italijanizirajo!

In bolonjski list je uverjen, da ne bo več težave s stremiljenjem po tem cilju ter da se bo proces raznarodovanja vršil s priščino hitrostjo. Znak za to vidi v spremembah, ki so se že izvršile v pogledu narodnostne sestave — v središčih »Južne Benečije«. Tu da zvene že vsa narečja Italije. Vsi novi ljudje: uradniki, funkcionarji, delavci — so italijanskega plemena. Pa tudi na deželi, kjer žive slovenski ljudje, se bodo v bodočnosti popeljali ti poslednji v italijanski krvi. To svoje uverjenje opira rečni list na sledeče okolnosti:

Na deželi je prebivalstvo redko sejmo. Tla sicer niso plodna, ali bodo vendar pritegala priselence dobre volje in močnih rok. Z drugo besedo: pričakuje se kolonizacija našega ozemlja z italijanskim življenjem. Vera med Italijani v to... spomona gibanje narodnostne ekspanzivnosti je da tako trdna, da mnogi niti nečejo priznavati obstanka krogega slovanskega problema na tem ozemlju. Toda — bolonjski list vidi globlje in pozivlja k previdnosti — stvari (prav) ne potjejo tako hitro: utrubo vsaj nju italijanstva, zahtevanemu od naravi in usode, bodo morale sedanja generacija in naslednje računati s četrt milijona Slovanov in s slovansko politiko.

Potem pa analizuje to politiko. Prva faza bo seveda upor. To sicer ne v dolčnosti usteja, pač pa v duševnosti s protesti proti vsaki stvari. Duše se prestavljajo v Jugoslavijo, do čim ostajajo tu telesa — lesena in nema. Pri tem se nadejajo, da izpričenci v Italiji vzporejo k svoji revoluciji, ki bi šli tukajšnji Slovani primerno na roko. Cesar ni mogel Wilson, more Lenin!

Aj, po gotovi dobi — uverja »Il Resto« — pričakovanja, brezpredelni priključev, iz negativnih izkustev in izpoznanja moči Italijanstva, pride druga faza.

Slovani »Južne Benečije« potjejo v Rim, se bodo pogajali z Italijo ter prično svojo politiko z gospodarsko Italijo. Kaka bo ta slovanska politika? Lahko je predglediti — odgovarja avtor. Opri se na juristično ustavnost bodo Slovani — kakor v Avstriji — zahtevali mnogo, kar največ možno koncesij, političnih, barokračinskih, školskih, cerkvenih: več bodo zahtevali, nego so imeli v Avstriji. In Italijani bodo morali dati, ker liberalni so, a liberalizem je vzklikom — skrb in dobrota za druge. Če ne, pridejo Slovani z obrekovanji in pritožbami pred svet. Toda Italijani ne sme zavesti njih sentimentalnosti in ne smejo v to past. Italijani sicer naj ne bodo tirani nasproti Slovanom in naj spoštujejo njih ljudske pravice. Ali tega ni smeti dopuščati, da bi Slovani sami doleteli te pravice. Bi bi zgodovinski nesmisel, če bi se hotelo ohraniti posebne pravice slovanske narodnosti v tistih mestih Južne Benečije, ki niso le radično italijanska, marveč je njihova bodočnost v stalinem priseljevanju italijanskih ljudi.

In tu prihaja »Il Resto« v svoj igri z naštetje kar to: Slovani da nimajo svojih mest, ker njihovo prebivalstvo je je podeželsko, kmetijsko. Številno jih je sicer razmeroma mnogo, ali kmetstvo je, torej odvisno od središč v deželi, ki niso slovanska, marveč italijanska. Ali naj Italija posnema Avstrijo, ki je v ta središča umetno zanašala slovanske kulturne zavode? Ali naj ne uvažuje marveč, da obepiemni nisti enaki, da se eno sestavlja iz meščanov, drugo je podeželsko, da je prvo kulturno višje, ridi česar se mora drugo porediti — italijanski kulturi! Če damo Slovanom ljudsko šolo v njihovih vaseh, kakšno nizio srečno šolo, kako poljedelsko in rokodelsko šolo v njih krajih — so storiili dovolj za kulturni razvoj poljedelskega prebivalstva. Višja stopnja kulture more biti le meščanska, a to je italijansko. Avstrija ni imela tega koncepta, Italija ga pa mora imeti!

G. Silvio Benico, pisec članka v »Resto del Carlino« prihaja na podlagi svojih trditvev da za Italijane da le Italijani sami morejo doletati pravice odlikovan Slovanov, ki ostanejo pod Italijo: po svojih kmetijah, sicer z ozirom na deinstvo, da le Slovanov tu: ali ne smejo se

puščati zavežati od zahtev Slovanov, da bi se jih smatralo kot večjega narodnega čimtelja nego v resnici so. Italija ne more priznavati pravic, ki jih je doletela Avstrija. — Potem pa postaja g. Silvio Benico velik pravičnik in svobodoljub, ko prvi, da ni smeti preganjati nobenega Slovana zato, ker je Slovan! Ima popolno zaupanje v »naše slovanske« kmete v Južni Benečiji. Pozna jih iz lastnega izkustva in vo, da se zahtevajo nič drugega, nego miru in pravičnosti in da je v njih veliko več pravičnosti, nego šole to »razni politični stvarj človeške duše«!

»Il Resto del Carlino« nas z vsem temi svojimi trditvami ni postavil pred težko nalogo. Ker zavračanje ne bi lahko. Pač pa nas je postavil pred zelo razsežno nalogo, kajti natanč je toliko neskladnosti, toliko aironov proti najetementarnejši logiki in pravilnemu razumevanju pravic Slovaka in narodnih skupnosti, da bi morali napisati celo knjigo, če bi mu hoteli primerno odgovoriti in mu izprno dokazati, da ne nedostaja vsakega pojmovanja moderne nacijonitne ideje in zahtev on pravic, ki jih doletja. No, lotiti se hočemo vsaj v glavnih potezih.

Stanje v Rusiji

Poročevalec lista »Manchester Guardian« poroča o svojem potovanju v Rusijo, kako ta ogromna država prestaja krizo za krizo, odkar je v stanju revolucije. Ko je dopisnik spomladaj dospel v Rusijo, je vojna proti Poljski postila jako popularna, ker je bilo vse steno oglašeno, ko so se Poljski izkazali posebno nehalnezi napram ruskim revolucionarjem, ki so jih prej Rusi vspesno podpirali v borbi za svobodo. In Rusi so se tedaj zanašali z nekakim upravičenjem na nove ruske armade, ki so po šestih letih vojne zamogle braniti rusko zemljo na vsej obsejni meji Evrope in Azije. In prvotni veliki vspeli proti poljskim napadom združili splošno narodno zavest, izvržajočo iz starega nasprotstva do Poljakov. Isti ruski patrijotje, ki so se čutili sramotno ponižane z mrom v Brestu-Litovskem, so smatrali zopet vzpostavljeno rusko domoljubno čustvo. In nove nade in veliki upi so vsposlužili deželo, da s priboritvijo zmage dosežejo skoro nekdanje blagostanje miru.

Ali nenakot je prišlo drugače; namesto mnogobojne in toli zaželjene zmage dočakali so Rusi na Poljskem strašen poraz in vse nade za nujni in pravični mir so polagoma zginele — a ljudstvo se je udajalo utrjeno svoje žalostni usodi. V vsaki drugi deželi bi dovedel tolik poraz do zrušenja vlade, ki je odgovorna za tako nesrečo; le v revolucionarni Rusiji ni kljubu silnemu ogroženju proti vladojočim krogi, ki so se izkazali nevredni zaupanja ljudstva in so vo v obrambo zlorabili ožito za osvobodni napad ni prišlo do hušje reakcije; le za hip je obatalo ljudstvo kakor omlanjeno v svojem pričakovanju in mišljenju.

Kako si je razlagati ta nepomislivi duševni poraz v ruskem ljudstvu? Najzanimiveje za položaj današnje Rusije je dejstvo, da je vsakdo prepričan, da ne bi se nobena druga vlada mogla vzdržati v tako kritičnem čsu. Tako mislijo celo že poslednji nasprotniki bojevstva. Danes je sovjetska vlada še edina organizirana sila, in življenjski obstanek vseh družabnih razredov radi prehrane uprav prikljen na sovjetsko organizacijo. In silno je mišljenje tudi v zapadnih državah, da bi razsulo bojevstvo v Rusiji povzročilo le še večjo zmedo in splošno počestno ropanje; tudi izobraženi Rusi so izrazili dopisniku angleškega lista bojazen, da ne bi imel tudi te začasen obstaj sovjetskega stroja takih grozljivih posledic z ozirom na razdelitev in prevajanje živča.

Zavičevanje vojnega stanja z vsem trpljenjem, ki ga spremlja, pa tvori le del vsega onega gorja, ki mu je Rusija sedaj podvržena. Rusija siotj namreč pred strašnim gladom, ki ugne doseči isto stopnjo, kakor leta 1891, a se mora razširiti na celotno evropsko Rusijo ter pogazi povsem tisto nesrečno prebivalstvo, ki je že tri leta stradalo. Ob takih izjemnih okolnostih je morda potrebno, da ostane v postojanju sedanja organizacija za razdeljevanje in nabavljanje živča. Ravno ako je potrebno, da se dovrši vojna in ni dvoma, da se rusko ljudstvo še struša z novim Brestom-Litovskim. S tem pa postaja vsem umivno, da tak mir ne bo Rusom več škodoval nego Poljakom. Poljska vojna je že izgubila za Rusijo vsako zanimanje.

V sez 23. septembra v Moskvi je bilo zaključeno skleniti mir pod pogoji, o katerih se splošno sodi, da bi pomenjali le površitev k žalostnemu Brest-Litovskemu miru. Čičen je skušal v oni seji dokazati, kako se kečo sreče suče enakomerno menjačo se na diplomatičnem kakor tudi na bojnem polju; ter da vse neuspehe v Londonu popravi že kmalu na novo okrepjena vojna. Kljub svojim tolažilnim izjavam je pa priporočal napram Poljski tradicijonalno politiko mira. Proti predlogu za popuščanje je slovito nastopil Buhočin, ki slovi za najbolj nepravilnega komunisti ter sledi najmanje Leninovim vplivom. Izjavil je, da bi vsaka koncesija napram Poljakom zmanjšala ugled ruske revolucije v obeh delstava vesoljnega sveta. Strogi kritiki je podvrget politično situacijo še Radek, a zaključil je, da nadajevanje v zimi dokaže ljudstvo, kako ni drugega izhoda. Priporočal pa je dodatno, da se sloja Poljskov razcepi z ugodnimi teritorialnimi ponudbami, ker bi se delavci in kmetje na poljski strani zavzeli potem odločnoje za mir. In Čičerov predlog za sklep miru je bil sprejet z dvotrešinsko večino.

In ponudba miru je res najbolj odgovarjala čustvovanju ruskega naroda. V resnici se je pa zasledovalo s tem takšne razloge; trebalo je namreč zbrati in zediniti vse sile in napore ruske na najvažnejši južni fronti, kjer grozi Wrangi na ozemlju, ki je za osrednj Rusijo najtežjega življenskega pomena, ker je njega, žitnica, tako, da se ta fronta imenuje tudi »fronta hleba«.

Poljakom pa ostaja itak borba z bitlji in ukrajinskimi Rusi ter ostalimi obmejimi narodi nekdanje Rusije, ki jim vsi ostamejo odločno nasprotni.

Dr. Fr. I.

Kam gre tvoja pot?

Začetek vidimo; kje bo pa konec? Začetek separatizma namreč vidimo.

Slovanske države, ki jih je rodila svetovna vojna, imajo vse svoje separatiste. Češka ima svoje Slovake, Poljska dobiva sedej svoj Poznanj, t. j. nekdanjo prusko Poljsko.

Kako se je iz navidez nedolžnih začetkov razvil poznanski separatizem, opisuje A. M. v krakovskem Casu z dne 15. septembra. V njegovem članku je treba namesto Poznania povsod postaviti: Ljubljana ali Zagreb, mesto Varšave Beograd pa imamo sliko jugoslovenskih razmer.

V poljsko omenjam najprej, da Poljska razločuje tri dele ali »delince« svoje države: Veliko Poljsko (Poznanj, kneževina poznanski), Malo Poljsko (Galicija) in Kongresovko (Rusko Poljsko z Varšavo).

Separatizem poznanski, izprva samo gospodarski, potem socialen, je kmalu postal tudi političen; vodje so ga izkušene roke voditeljev, ki so ga rabile za strankarsko orodje.

Tla za razvoj so mu bila preugodna. Najpovršnejši opazovalci je mogel opaziti to ogromno razliko, ki se nahaja četudi le na zunan med Poznanskim in ostalo Poljsko. Poizdovljenje Galicije in Kongresovke z njih akoro srednjeveškimi geti je budilo odpor in bojazen, da bi ista usoda zagrozila tudi kneževini Poznanski; kaos, nered, cela vrsta resničnih bolehalosti v novo se snuili državnih mašini, vse to se je primerljalo z urejenimi razmerami poznanskimi, razburjalo so se ljudje na verzišnosti, rahline in zlorabe, ki uničujejo življenje »Poljske« in vse to se je generiziralo na vsakega Poljaka iz »Varšave«. Ločitev Poznanska od ostale Poljske in od sodelovanja v njeni skupnih naporih je povzročila, da se Velikopoljski vobče ne čutijo odgovorne za to, kar se godi v Varšavi v centralni vladi. Lomijo roke nad pravico agrarne reforme, a pozabljajo, da so velikopoljski postanci vsi brez izjeme za njo glasovali; kritikeje neusmiljeno in nekritično »varšavsko« vlado, postopajo z njo kakor s tujo, vsiljeno, drsi se poznanski poslanci enako kakor drugi imeti vply na nje nastanek itd. Ker so končno Kneževino dolosno zašli doletci iz Malepoljske in Kongresovke, ki so seboj prinesli ne baš vselej pozitivne življenske narade, so neveljno na njih gledali kot na nepotrebne in sitne goste in po njih so sodili povprek vse, če jih tudi niti niso videli. Popraviti te nazore ni bilo mogoče, ker se ljudje niso vobče zganili za granico svoje pokrajine ali so potovali najdlje v Varšavo v kakih javnih zadevah, ker se širše niso udeleževi splošno-političnega življenja, koncentriranega v Varšavi, so začeli štiti le klerikalnega »Kuriera Varšavskega« in konzervativno »Rzeczpospolite«.

V čustvih Velikopoljske nadvladuje danes nejevolja, mogli bi reči, mržnja proti »Varšavi, ki je postala simbol vsega zla. Karkoli se ni posrečilo, vsega je kriva Varšava; če več, tej nesrečni Varšavi se pripisuje hotimčno težjenje po zlem in samo črne namere. Vsako imenovanje, ki pride iz Varšave, se sprejme s splošno odklonitvijo; vsaki komisi, ki pripotuje iznad Visle, se delajo vsakovrstne težave in se ji onemogočuje vsako delo. Državni urniki se tako izražajo o svojih ministrih in najvišjih dostojanstvenikih Republike, kakor se nikoli prej niso smeli izražati o nemških. Čisto naravnost in javno se govori o »izdajstvu« tega ali onega ali se zahteva »kroglo v lobeno« drugemu; listi-lekci kurzirajo tajno od rok do rok po celi pokrajini z nazračičnimi strašnimi pamfletnimi izreki, ki se jim veruje, na pr. da je vojna komanda nalašč pustila poznanske oddelke za hrbitom boljševoikov, zato da bi bili uničeni.

Udemačuje se koncepcija gradbe Poljske »od začetka, od Poznania in Gneznaj; naj vsa Kongresovka in Malepoljska utone v brezdanji anarhiji, ali oslbi od domače vojne, a tedaj pride Velikopoljska in napravi red. V smislu te koncepcije se je v času največjega napora boljševoikov pred Varšavo v Poznaniu šepetalo o zarotah z znameniti naravnost vojaškega »državnega udarca«; v smislu te koncepcije, se dajejo od ust do ust take kombinacije, kakor predanje prestolnice brez vojne v roke sovražniku in ustvarja se posebna »zapadna armada« z nado, da bo neodvisna od glavnega poljskega vojskovodstva, in to tedaj, ko je neprijatelj v srcu domovine.

Kratkoma nekaka psihoza je prevzela vseh in tako obvladala kolektivno dušo Velikopoljske, da ni mogoče z njo stvarno razpravljati in ji kaj razjasnjevati; nobeni argumenti ne delujejo. Vsi, od velikega do malega, s samo malo izjemami, so pod gospodstvom dveh fiksnih idej: varšavska vlada spravlja Poljsko v pogubo in je z dušo in tetesom prodana židom in boljševoikom. Velikopoljska se mora popolnoma ločiti od ostale Poljske in obdržati samo neko vrsto federacije z njo.

Ideji le tu tvorba nekatere posebne države, čim najhujše zvezane z ostalo Poljsko, popolno separiranje od vplivov in smeri varšavskih, združevanje vseh lokalnih pokrajinskih interesov v eno tesno skupino: prijateljstvo Francije zasigura mir in varnost od strani Nemcev: to zadošča... Drugačija cilja n nobenega, ne drugo naloge in mednarodnega vprašanja, kajpada da se državno stališče Poljske sploh niti ne uvažuje.

Takšen je več ali manj današnji poznanski separatizem; taku misli in čuti povprečni Ve-

likopoljak, ki mu megla zaskriva pogled, sunjen iz fizičnega in psihičnega ravnotežja, iz tiste »Regelmässigkeit«, ki mu je postala druga priroda in brez katere izgubljajo možnost pravilne sedbe o stvarih ter se ne ume znati celo v najbolj malenkostnih zadevah. Ni se torej čuditi, da ta separatizem vobče ne vidi, kaj se godi za kmetstvom in ne opaža prikrtega cilja vsega tega gibanja...

Znetila je poznanski separatizem konservativna poljska Endecija (Narodna Demokracija), da bi dobila v njem orodje za strankarski boj. Začetek je bil — nedolžen — to gospodarski momenti so baje bili merodajni, a konec je bilo postavljanje pamostnih armade... (Agenti imajo dobro psihologijo).

Na Poljskem je končno misel celokupnosti nedladala, vsaj kar se tiče slovke armade. Poljski člankar končuje s tolažilno upombo: »Pa nastopila bo velikopoljska mladina, ki je v glavnem nasprotna geslom, vladajočim med starejšimi...«

Ali se jugoslovanski separatisti zavedajo, kam gre njih pot?

Nekaj besed o kardinalih in škofih

III. Na Karlinovo mesto je prišel proti jasnemu, pozitivnemu, važnemu momentu cerkvenega prava Bartolomasi, kajti can. 1327. določa: »Škofe vože dolžnost, da morajo sami osebo (per se ipso — sam po sebi) oznanjati evanđelje, ako niso zadrežni po zakonitem zadržku. Trškiški škof ima pod seboj veliko večino Slovanskih vernikov — ako jim ni v stanu pridigati, in to »legitimno impedimentum«, ki bi ga dispensiral od te dolžnosti, kajti določbe o škofovski kvalifikaciji ne poznajo »privilegija nozanja«.

Prej so imeli verniki obeh narodnosti škofa, sedaj ga imajo samo verniki ene narodnosti. — Saj se je sam v svojem prvem pismu predstavil kot »slaske škofa« — V tej aferi se je Vatikan v nasprotju z duhom kanoničnih zakonov, lepo poznižno uklonil pritisku od znane strani. Ali je pa Karlin kaj vprašal v Vatikanu, ko so škofa Mahnič internirali? Kakšne pomenke ste imeli obe oblasti v Rimu v Mahničevi aferi, tega tu gori ne vemo. Vemo pa, da je bil Mahnič dovolj dolgo tam dol... Ne tolažimo se s tem, da se je Vatikan potoval za Mahniča; vprašanje je le, ali se je dovolj krepko potegnil zanj; če je kaj storil zanj, ali pa storil tudi — dovolj; če mu je pomagal — ali bi mu ne bil lahko prej in bolj? In ta toč je bil najbolj »rimski katolik«, a bil je revež tudi najodličnejši Jugosloven vsega zasedenega ozemlja. Ali je možno misliti, da bi bila to njegova tragična krivda? Ali ne velja v Vatikanu voš najboljši katolik, ki je poleg tega perfektno italijanski govoril in bil skrajno pravičen? Ali ta Vatikan ne čuti, kako hudo je zadel večino vernikov?

Sprito takega razpoloženja je zelo verjetno, da pojde za Karlinom in Mahničem še Sedej. Tega poslednjega spravijo v Rim in ga tam vtknejo v kako kongregacijo, kjer se jim ne bo zdaleval. Tu v Gorici metropolit Sedej nekaj pomenja, v Vatikanu bi se pomen in veljava slovenskega kardinala relativno zgubljala; tam bi daleč, daleč ne bil prvi kot je tui.

Naj bi le dali Jugoslovanom kardinala, a ne na ta račun, da izgubimo v staroslovenski Gorici in splot v vsem zasedenem ozemlju — zadnjega slovenskega škofa! Par let slovenskega kardinala (da se nekoliko potolažimo) — potem pa nobenega slovenskega škofa več! Strašno je ta cena! Naj bi poklicali jugoslovanskega kardinala iz Jugoslavije, ali pa vsaj tam kakega imenovali, kjer biva lepo število katoliških Slovencev in Hrvatov! A tega ne!

Vse poteze v našem škofovskem vprašanju so motajo z neko vražjo virtuoznostjo!

Sedaj pa so par besed o problematičnem nasledniku goriskega metropolita.

Velika je beseda, ki jo je napisal Sv. Pavel v svojem I. psmu do Timoteja z 3. pogl.

»Resnična je beseda: Kdor hrepeni po škofovski službi, hrepeni po dobrem poklicu. Škof pa mora biti na dobrem glasu. Trezen, razumen, sposoben, gostoljuben, dober učitelj, ne vlnu udan, ne surov, marveč krotak, ne prepljiv, ne lakom — Tudi od zunanjih naj ima dobro spricvala, da se izogne opravljanju in da ne pade v hučjevo zanjko...«

Prav podobno je pisal tudi Tito v I. pogl. »škol mora biti namreč brez pregrehe kot ovčji ohrnik, ne prevzet, ne jezav itd. itd.«

Pavel zahteva lastnosti, ki jih mora imeti škol po pozitivni božji postavi; v II. pismu do Korintanov 6. pogl. pravi: »Nikomur nismo v izpostitko, da bi se zaničevala naša služba, marveč vseh rečeh kaznujo, da smo božji služabniki v običnem potrpljenju, v znanju — v Sv. Duhu — v nehinavski ljubezni, v besedi resnice, z orožjem pravice na desno in levo...« Tako govori v svojih škofovskih lastnostih in v istem pismu 10. pogl. govori o svoji škofovski oblasti, ki jo je dal Gospod, da z njo zidam in ne razidam.

Pomnimo, da smatra cerkev besede sv. Pisma, za pozitivno, pisano božjo pravo! Poleg tega je merodajno cerkveno pravo in to določa z ozirom na škofe med drugim, da mora biti škof ali doktor ali pa vsaj licenciat — v teologiji ali v cerkvenem pravu, ali pa mora biti vsaj resnično podkovan (vere peritus) o teh vedah.

Človek, ki je bil vse življenje samo navaden dušni pastir ali katehet — na kakem učiteljsku in ki ni poleg te svoje službe nikdar pokazal na kak pozitiven način posebnega znanja, oziroma ni znanstveno deloval preko in izven svojega delokroga, on po duhu kanoničnih predpisov ni kvalificiran za škofovsko mesto, nedostaja mu »scientia necessaria«. Tudi če pri imenovanju zatiskajo eno oko: to se nikakor ni pozitivna kvalifikacija. In treba je tudi relativne kvalifikacije: čim višje mesto — tem boljša kvalifikacija, predstojnik mora biti boljše kvalificiran, nego podložnik. Gorški nadškof je metropolit in ima pod seboj ne samo usfrugane z akademizirani naslovi, ampak ima tudi, moze resnično bogatega znanja in obširnega znanstvenega delovanja. Pomislimo na delovanje dr. Mahniča, dr. Jegliča! Ali je logično, da bi postal predstojnik takih mož kod, ki jim ni dorašel? — Gorški metropolit je najvišji ravnatelj in nadzornik bogoslovnega učilišča v goriskem centralnem sementu, on ima nadzorstvo nad študiji in izp

Družbena vesela

»Trž. kol. društvo «Balkan» priredi, kakor objavljeno danes koledarsko dirko Opčine Sežana. Štirje in nazaj. Istočasno se vrši tudi področna telma Opčine Sežana in nazaj. Po tolikem času bo pač ta dirka najboljša znamenje, kaj spneje v športnem oziru le marsikateremu sportsmanu bilo v resnično želost. Ta dirka, imenovana vzpodbujalna dirka, bo glede na razdaljo, (koledarski 30 km, podisti 14.) in glede na moč konkurentov v resnici zapeljiva. Menimo, da bo naše ljudstvo v velikem številu obiskalo to dirko, ki bo pravo znamenje življenja pred vojno tako uspešno delujočega društva. Da se omogoči dirkat tudi onim, ki niso imeli prilike, da bi se vpisali kot člani k dirki, se bo sprejemalo prijave do neposredno pred dirko. Ker dirkajo le člani, plačati bo treba seveda tudi vpisnino k društvu. Prijava k dirki je: za koledarske L 8, za podiste L 5. Nagrade za dirko obstajajo iz 4 svetlin za koledarske in 4 za podiste. Prva za koledarske je zlata, druga vermetil, tretja in četrta velika in mla srebrna. Za podiste prva vermetil, druga velika srebrna, tretja in četrta dve mali srebrni. Toda tudi ne ravno glede na nagrade, menimo, da se bo k dirki javilo veliko število tekmovalcev, že zaradi tega, ker se imajo po dirkah prvih pravico udeležiti se iste le doslej neodlikovani konkurenti. Zatorej, kdor ima zdravo in močno ude, v vrste dirkačev! Kdor pa hoče videti našo močno mladino, jutri na Opčine, pred gostino Fabčić! Točno ob 1 uri.

Živila aprovizacijske komisije

Za teden od 31. oktobra do 6. novembra 1920. (Preščitne se številka 29 živilske izkaznice.)
Testenine: 50 dkg po 1'90 hr kg;
Koruzna moka: 40 dkg po 90 stotink kg.
Olje: 20 cl. po 8'30.
Kristaliziran sladkor: 20 dkg po 6 hr kg.
Posebnosti ubožnih izkaznic imajo pravico samo do nakupovanja stidljivca.

Krušne izkaznice za intje. Aprovizacijska komisija za Trst in okolico nam naznanja: Prve dni prihodnjega meseca se bodo razdeljevale nove izkaznice za nakup kruha za tujce. Izkaznice, ki so že zapadle jih obdržite peki, ki jih pa morate neposredno oddati krušnemu uradu v ulici Ciesa di Risparmio št. 13. II. nad. vrata št. 6. Te provizorne izkaznice zelene barve ostanjo v veljavi do 30. novembra. Peki pa morajo oddati omenjene zelene izkaznice v gori imenovanem krušnem uradu najkasneje do 10. decembra. Po določenem dnevu se ne bodo več sprejemale.

Dopisi

Slovenske ljudske šole v Gorici. V ponedeljek, 25. t. m., je bila sprejeta pri generalnem civilnem komiteju v Trstu deputacija starihšev gorške šolske dece pod vodstvom podpredsednika političnega društva »Edinosti« dr. Slavka. Deputacija je obravnavala zahteve gorških Slovencev glede ljudskih šol in zaprosila Njegovu Ekselencijo, da ukrene, kar je treba, da se nemudoma odpravi sedanje nezno stanje in v otvori toliko razredov s slovenskim učnim jezikom v Gorici, kolikor jih je potrebnih z ozirom na število vpisanih učencev in to od prvega razreda do najvišjega. Generalni civilni komitej je zagotovil, da se bo nemudoma bavil sam s predmetom. Iz razgovora pri generalnem civilnem komiteju, kakor tudi pogovori pri deželnem šolskem nadzorniku v Ljubljani, se je bilo poznati, da je bil generalni civilni komitej tako informiran, kakor da bi bil slovenski starišev v Gorici zadovoljen z ureditvijo ljudskih šol v smislu načrta mestnega šolskega sveta. Deputacija je nastopila odločno proti takemu razlaganju naših težej in je izjavila, da Slovenci v Gorici ne morejo sprejeti druge rešitve, nego popolno ljudsko šolo s slovenskim učnim jezikom v vseh razredih, kakor so jo že imeli. — Gorška Straža pripomni: »Prihajamo, da generalni civilni komitej v najkrajšem času reši to vprašanje pravilno, kakor zahtevajo slovenski stariši in kakor to odobruje tudi osrednja vlada v Rimu. Zdi se nam, da so se gospodje v Trstu že toliko »bavili« z našim vprašanjem, da bi danes skrajni čas, da pride enkrat do politične rešitve. Stver je tako enostavna in jasna, da pač ni treba nikakega nadložnega »stidovanja«. — Dr. Karel Podgornik objavlja naslednjo izjavo: »Od vseh strani slišim, da se trojijo po Gorici vesti, kakor da bi bil podpisani imenom slovenskih starišev odobril tako uredbno slovenske ljudske šole v Gorici, kakor hoče izvesti mesni šolski svet, t. j. da bi od tretjega razreda dalje morali slovenski učenci zahajati v italijanske šole. Take vesti so goli manever nasprotnikov slovenske ljudske šole v Gorici, izmišljene v srhu, da bi zbegli slovenske stariše. Podpisani sem vedno in povsod sram ali skupaj z drugimi zastopniki slovenskih starišev zahteval odprtiv popolne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom na pristojnih mestih, zlasti tudi 25. t. m. pri generalnem civilnem komiteju v Trstu, ko je bila sprejeta deputacija slovenskih starišev. Sicer pa je absurdno misliti, da bi mogel posameznik »prodati« pravice naroda, ki se ne daje predati, tudi če bi kdo hotel.

Bajke in povesti o Kobaridu. »O Kobaridu, ti kraj nesrečnega imena«, bi zaklical vsem o nim anonimni, meni neznan in v resnici nepoznan etimolog, ki si v skrbah za slavo tega imena belijo lase in kratko spajne ter spravljajo v različno razpoloženje ljubitelje in preziralec jezikoslovja. Da se razumemo: Ta »zabljena« v polit. listu postajajo smešna in mi Slovenci smo bili glede resnosti na znanstvenem polju v tužini — do sedaj na dobrem glasu. V teh noticah po različnih številkah v »Edinosti« pa se je nabralo toliko debelost, da k temu tudi v domači hiši ne more molčati človek, ki je kdaj samo oddaleč povohal nekaj glavnih pravih etimologije. Če pa beremo še danes v »znanstvenih« spisih ime Zunkovica, tedaj vsak takoj arvidi, pri čem smo. Takih »znanstvenikov« ne rabimo Slovenci, privoščimo jih pa narodom, kjer dobe sebi enako — neznanstveno družbo.

Celo Rutar, ki je bil resen zgodovinar in v maršnem podkovar, je začel v svojih jezikoslovnih razmišljanjih na stranopata. S pretiravanjem in z napetimi navdušenjem za naša imena dosežemo le nasproten namen — da naših razprav resen slovak ne povzroča.

Da se povrtno na Kobarid: Skoro vse, kar smo brli o izviru tega imena, se mi je zdelo tako bajno, da sem zavidal pisca za bujno fantazijo, ki je izgrešila pravo polje. Vedel sem le, da je vse skupaj popolnoma pogrešno, a stvari sam nisem študiral — kot je tudi pisec ni — zato sem se obrnil do enega prvih naših etimologov, ki je po svojih razpravah znan tudi germanskemu in romanskemu svetu. Naj govori njegovo pismo:

»Ime Kobarid je tako odločno neslovenske zunanosti, tako nepodobno vsem slovenskim krajevnim imenom, da je slovenski izvir izključen. Pred Slovenci so živelj okrog Kobarida Langobardi (Germanci torei), do t. 568. približno. V langobardskem jeziku je Kobarid = »ograjnjen prostor, z ograjo utrjena naselbina.« (iz germanskega f so naredili Slovinci bl. Romanj (Furlani), ki prebivajo malo km od Kobarida, so to ime izgovarjali Cafrit, Italijani so napravili iz tega Caporetto (ako je domnevno langobardskega izvira imena prava). To italijansko in furlansko ime je pa lahko na videz tudi romanskega izvira, namreč iz lat. caput rectum = »pokončna glava«; to bi bila strma višina, ki je zgoraj okrogla kakor glava, (ne pa silasta, niti plenoti podobna, platanarč). To domnevo sem skušal že podpreti (v »Zeitschrift für deutsches Altertum«). Moji razlogi: Ko so prišli Slovenci po t. 568. v kraj okoli Kobarida, niso dali kraju (vasi ali trgu) imena, kar ga je že imel. A tudi njih predniki, Langobardi, so prevzeli že prejšnje ime kraja, ki je bilo ilirsko, (in sicer: karnsko ali venetsko). Reči so bili znatno bolj severno ilirski jezik niti je pa povsem neznan. Pred Rimljani je še bila v Kobaridu naselbina (»prazgodovinska«), pa ne keltika, ker v grobiščih pri Kobaridu ni keltških zaponk in o vrstnih obročev in prav malo suličnih osti, pač pa mnogo ilirskih »slopotajskih« plehov (na zaponkah) in keltških okrasov iz kovinastih knoflov in luskin. Ime je torej ilirsko (predrimsko) ali langobardsko, (germ.), in nikakor ne slovensko.

Misliti, da so ta izvajanja pač vse drugače utemeljena, nego ona predrasota »znanost« o ribičih, ki so pristajali »k brd«. Človek bi ne verjel, da bi veržništvo zašlo tudi v etimologijo.

Vse ono brezumno vsiljevanje mnenja, da so bili naši predniki od pametivke prebivalci teh krajev, je bilo že davno tako temeljito pobito, da o tem sploh ni več debate in vedo to tudi oni, ki so z uspehom dovršili navadno ljudsko šolo. Čisto brezpomembno je, če smo nekaj stoletij več ali manj tukaj; glavno je, da smo se povzpeli do tolike kulturne višine! Kaj pomaga Kitajcem vna njihova množična »šola« kultura, ko so pa ostali do danes pri — abecedi.

Tudi prejšnjemu, naj se po našem listu razpravi o izviru drugih naših krajevnih imen, ne morem pritrditi. Zato so drugi listi in drugi možje.

Dostavek. Priobčilo smo tudi ta dopis, da si nikakor ne moremo privoščiti mnenja dopisnika, da so razprave o naših krajevnih imenih v političnem listu — smešna. Vprašanje naših krajevnih imen se nam zdi zelo važno za obrambo narodnega značaja tega ozemlja in pa za dokaz o domačinstvu naše rodu na tej zemlji. Kje pa so za sedaj drugi listi, kjer bi mogli ob sedanjih razmerah učinkovito priobčevati take razprave. Da se vkrati to vmes tudi manjvredne in neveljavne stvari — to le že res. Marj pa ni zato z našo vodo vred vzremo v jarek tudi — otroka, ki nam mora biti ml in drag?!

Sežana. Cenjenemu občinstvu se naznanja, da se bo letošnji semenj Sv. Jušta v Sežani vršil dne 2. novembra t. l.

Iz Lož pri Vipavi. Naše »Kmet. izobraževalno dr.« se je po preteku 6 let zopet obnovilo. Dne 17. 10. 1920 se je vršil III. redni občni zbor. V odbor so bili izvoljeni sledeči, ki se je pozneje konstituiral tako: Predsednik Nabergoj Kristijan, podpredsednik Mohorčič Ivan, tajnik Svagelj Josip, blagajnik Zarušek Andrej, Vidrih Andrej knjiž., namest. Jamšek Franc, Renar Maks, pregled. računov. Malik Ivan, Janežič Franc. Ker ima društvo blag namen, prekršitelj društvenikom potrebitine ter skrbeti za izobrazbo svojih članov, mi želimo lepega uspeha. Odbor je porok za to.

Dramatični krožek v Ajdovščini vzpripri v nedeljo 31. okt. in ponedeljek 1. nov. Zalogro v petih dejanjih Milana in njegova hči. Začetek v nedeljo ob 8. uri zvečer, v ponedeljek ob 4. uri popoldne. Igre in na novo nastudirana in se vzpripri na novem odru. Zanimanje za zopetno delovanje krožkova je zelo veliko.

Iz Nabrežine. — Nepozabnemu Dragotinu na grobi! Kakor, da bi z jasnega treščilo, je planila med naše vrste strašna vest o Tvoji grozi in tvari smrti. Ti, neumorno delujoča duša, da si se poslovlja za vedno od nas! Ti, nesrečni in postrvalno srce, da si za vselej nehala udarjati svoj življenjski takt! Strašna je ta resnica za vse, ki smo Te poznali. In glej, Drago, mi zre oko ne kam daleč, kakor bi hotelo prodreti ono neprodno steno, ki naju ločuje. Dorzdeva se mi, kakor da slišim globoko iz groba turobno doneče zvok goši, ki si jih v svojem življenju tako ljubil: Blagor mi, ki se sploščam, da, blagor mi! Bil si poln idealov, a luči si moral v grob tako zgodaj, — v pomladnem cvetju, ko še Tvoje hrepenenje se ni bilo nasiteno! Komaj si storil korak v življenje — komaj je pritisnilo to življenje naroblo svoj pečat v Tvojo dušo.

Kratko Ti je bilo življenje in trudopolno. Bilo je kakor zimski dan, v katerem le tu pa tam posveja božje izza sivih oblakov solnčni žarek. Tvoje življenje, prijatelj, je bilo en sam velik delavnik. V noben kelin ni Bog natočil samega pelina, a v Tvojeja —, Drago, ga je do pod roba. V duši mi vstajajo spomini na one dneve, ko smo skupno s Teboj tesni zibelko sedenjem domačemu orkestru. Sprožil si idejo, vrgel si je med nas in z najboljimi nadami smo došli na dno. Težak je bil začetek, kajti malo nas je bilo. Pozneje je število narastlo, a žnima se je utihotapila tudi lastnost, ki je nam Slovanom že veliko škodovala, t. j. nesloga. In tedaj si dal, Ti miroljubna in spravljiva duša, nabiti na etno društvene sobe velik napis: »Sloga jači, nesloga tlači!« Kadarkoli pa je nastal

med tedajšnji člani takrat se nepopolnega orkestra, ki si ni bil Ti duša, tak čas, tedaj si vstal, da si s lipami besedami pomajeval vsemu hrepenenju in razdraženo duhu. Toda to je bilo dokaj neprijetno delo Nakopal si si navadno novega neprijetnega. Slišal sem Tvoje tožbe in čutil sem tudi ob takih prilikah. In Ti si moral in trpel... Veliko si žrtvoval za to novo ustanovo mnogokrat tudi nočne ure; a velikokrat je bila nehalnost nad Tvoje nesebičnosti in požrtvovalnosti! In vendar Te veseli in zasmajanje za njo ni minilo do konca Tvojeja življenja. — In prišel je oni dan, ko je ta mali orkester po preteku enega leta svojega obstoja prvič stopil v javnost. Bil je sprejet z velikim navdušenjem, — obsut je bil s cvetlicami domačih deklet. Takrat je Tvoje lice žarelo, usta se smejala in oči se lesketale v čudnem ognju veselja. Videl sem Ti oni večer v dušo — ni Ti bilo žal zgubljenega spanja in tudi ne zdravja, ki si si ga vlad nepretrganega delovanja omarjal. »To je bil najlepši dan v mojem življenju«, tako si se izrazil v našem pismu.

Pred letom dni si se odzval svojemu arčnemu hrepenenju po svobodi; zapustil si svoj ljubi domači kraj in odšel v žirjo svobodno domovino, odkoder se nisi več vrnil. Ko bi takrat vedel, kaj Te tam čaka? Začel se je tam trd boj za obstanek, iz katerega si pa s svojo neomajno vztrajnostjo in doslednostjo izšel kot zmagovalc. Pridno in vztrajno se si učil, ker Tvoja volja je bila trdna in močna. Zato pa je bilo tudi Tvoje veselje po srečno prestanih izpitih tem večje!

Tvoji načrti, o katerih si mi pisal spomladi, so se že bližali uresničenju, toda ravno, ko si postavil poslednje kamne Svoji trudopolni stavbi, tedaj Ti je bilo ugrajeno mlado, kipeče življenje.

Počivaj mirno in sladko, dragi prijatelj, v objemu velike svobodne domovine! Poslušaj večne, sladke melodije planinske hčerke, ki jih mi ne moremo dojeti, in snivaj svoj večni sen ob tistem in skrivnostnem šumenju loških gorov... J. F.

Albin Kuščar:

V TREH

Pripele venec družice nevesti deviški so v razpuščeni je lase, nato motile tudi svoje stase v zrcalu so vled notranje bolesti.

V sosedni sobi ženit del prinesli si Fernet - Branke je, viš vase rekoč tovaršema: »Take čase živeti, lušno je do nezvestil«

Nevesta stopi v sobo: »Zdej pa gremo amante mio, ke si spoznamo!« In proti cerkvi viš se je sprevod.

Stoji pred cerkvijo, grozi in žuga tam ženinova ženit tam z juga in vpije: »Mož moj, ti si grand falot!« tam ženinova žena daleč z juga.

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

Albin Kuščar:

in ustajajo leto — leto polnih skrb, razburjenosti, nemira, sovražnosti ali nevarnosti, kakor pač vjadajo piki v svojem temeljnem horoskopu. N. pr. Vlt. Emanuel III. r. 21. nov. 1869, da bo zelo usrečen radi solnčnega mrka od 10. nov. t. l. in tudi papež B. XV. Laška bo splošno v poznejših časih pod zelo neugodnimi aspekti.

Le malo ljudi, rojenih v tem mesecu, izbege srečno žalostni usodi; najbrže le tisti, pri katerih je bilo ob rojstvu solnce dobro obsevano tudi od drugih zvezd.

Tudi vsi v decembru rojeni morajo skrbno paziti na svojo neprijetno usodo v tem mesecu novembra.

Vsi okoli 28. nov. rojeni, morajo paziti, da ne podležijo pljučnici.

Tako napoveduje nemška grafologinja in astrologinja E. Ebertin.

Za tiskovni sklad »Edinosti«

Zagorski pevci odbrali v Knežaku L 215. Darovali so: zato ker imajo Zagorci slavnostnega tenorista: Fatar L 10, ker ga je imel 100% v glavi L 10, Jože, ki je Zagorec, pa v Hrasju prebiva, L 5, kubimeter L 100, Florjan brez golide L 5, Srček, kako te jaz ljubim, L 5, zato ker je šel na lov L 5, operni pevec L 5, jugoslovnski dobrovojec L 1, neimenovan L 10, tisti, ki punce rad ima L 2, brezdomovinec L 5, jaz sem naš L 5, Urbančič L 15, Gasperčič L 5, ker je dal poljub L 2, ker ga je dobila L 2, zažubljena sova L 2, šempeterski kralj L 10, vinaka trgovina Ronco L 10, skupaj 215. Pri banketu pevkega društva »Venček« nabrala gospica Iduša Sircva L 48, Tonček dretič dotal L 5, skupaj L 53, družina Štela Sv. Kriz L 10, mesto venca pok. Darinki neimenovan iz Podgrada L 20. Do sedaj izkazanih L 20.108'24, v današnjem izkazu 298; skupaj L 20.406'24.

Za pogovorce Narodnega doma

Družina Štela, mesto venca na grob pok. Darinki, Sv. Kriz L 10, Dosedaj izkazanih L 7.911'25; v današnjem izkazu L 10'—. Skupno L 7.921'25.

Za Ciril-Metodovo družbo

daruje družina Štela, mesto venca na grob pok. Darinki, Sv. Kriz L 10.

Gospodarstvo

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani opozarja svoje člane, da vlad sedanje draginje zvišajo svoje zavarovanje pri krajevnem ali glavnem združenju (zvezi) v Barčevah. Obenem naznanja, da vlad sedanjih razmer postuje zveza na zasedenem ozemlju ko inspektor »Ponikvar« v Barčevah, da na ta način zagotovi svojim članom točno izplačilo odškodnine v tukajnji valuti, za toliko časa, dokler se razmere spremenijo. V slučaju, da bi ne smela tu delovati, je že zagotovljen v nadalje sedanjih slovenskih inspektor »Fondator« za slovenske stranke tudi v novi državi.

V spomin

naši nepozabni Petrici

Se ni trava dobro zarastla Tvoje grude, nepozabna nam PETRICA in je ne zakrije, ker Tvoj spomin ostane živ med nami. Cvetke spominov krasijo zemljo, ki Ti je dala tisti mir, ki ga mi zastoj iščemo na tej zemlji. Vsi, ki si nas ostavila, se Te spominjamo vedno, kajti žalostno je brez Tebe. Ničesar Ti ne moremo več dati, ničesar tudi ne potrebujemo; te vse najlepše in najbližje spominke, kar jih more hraniti ljubša človeška duša, ohranjamo Tebi, nepozabna Petrica!

Dobra si bila, angeljsko dobra, najbližja, in srce naj Te ne drami (am na kraju večnega mira, kjer bo danes, jutri tudi naš dom. »Saj vidimo se zopet nad zvezdami!«

SKEDENJ - BOLJUNEC, 30. oktobra 1920.

(227)

Mila in Franciška.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Roma vogel ul. Mazzini. — Lastna palača.

Dobrota glavica in rezervni zaklad K. C. St. 285.000.000

Izvajajo kreditno vse banke in menjaletne transakcije.

Uradno ure od 9-13

Konec vojne ne more griti prej, predno ne prebodi Sat. teh kritičnih mest.

Solnčni mrk v levo pomenja: preganstvo, ujetništvo, strah, nemir kraljev, knezov in višim pogovarjem dežele, ali pa umor ter ima to znamenje velik vpliv na vse politične dogodke.

In vse to vidimo, da se je resnično zgodilo. Pogledimo pa v prihodnost! V knjigi »Pogled v bodočnost 1920«, ki jo je spisal v novembru 1909 v Koburgu, pa pravi: Čeravno je bila vojna 1. 1916. ničeva borba proti vedomosti, nastale so še vedno žrtve v naši deželi, dokler ni ljudstvo dospelo do samopomoči potom grozne revolucije in tako potem tudi samu zavlada.

Kako grozen je bil čas, posebno po mestih, ko je vladala lakota, ki sem jo že 1. 1914. napovedala, in pa izgrozi, ki so zahtevali mnogo žrtve.

Tudi zdaj mislo se pri kraju hudih časov radi nastalih pogreškov reakcije, še vedno so pred nam resni in nevarni časi.

Opozoril je tudi solnčni mrk z dne 22. novembra 1919, ki pade ravno na solnčni kraj od 21. nov. 1854; rojstva papeža Benedikta XV., da tudi zanj nastopi usodepolno leto. Slično za Viléma II. Poincaréja in kralja Alfonza šp. Moč in slava Wilsona pojde tudi h kraju.

Da pride še popolna preokupacija ali revolucija, kaže konjunkcija — srušenje obeh ozvezd Jupitra in Saturna — ki bo še 1. v jeseni 1. 1921. To bi kazalo, da se nam bližajo že hudi časi.

O drugih političnih rečeh neče razodevati, ker je naš vsako politiko in konfessio; čeprav bodo še velike menjajoče se izpremembe, veruje pa gotovo v čas izenačenja pravic med vsemi narodi.

Osebe, ki so bile rojene, ko je stalo solnce v znamenju škorpiona, bodo imele zelo resno.

(226)

†

S potrfin scem naznanjamo pretužno vest, da je naša predraga mama

in stara mama gospa

Marlja Mahorčič

danes ob 2 popoldne v 80. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

VINOGRADNIKOM.

Od vseh gospodarskih panog je za naša vojna skora najbolj trpelo vinogradništvo. Ako se ogledamo naše primorske vinograde, vidimo, da je še velik del potreben obnove, oziroma izpopolnitve. Medtem ko je naša dežela pred vojno imela obilo ameriških matičnjakov in trtnic, ko so si jih tudi posamezni vinogradniki sami napravljali, vidič današnji vinogradi so skoraj v celoti zapušteni. Ni čuda torej, da so cene trinega materijala, posebno pa cepljenk naših domačih vrst, tako poskočile, da si jih kmeti skoro ne more več nabavljati, in da je primorja, da si sam vzgaja bilje ter jih potem cepi. V to svrhu si vinogradniki za kopljice jereni 2-3 metre široko leho, 60 cm globoko, ter vložijo vanjo spomladaj v vrstah oddaljenih 40-50 cm druga od druge, a ko so se okoreničile, jih bo pozneje rano spomladaj v drugem letu cepil na suho in jih vložil v trnico, da se zarastejo, a potem posadi gotove cepiljenke na stalno mesto. Kot podlage za cepljenje in gadišev v manjši apneni tla služi najbolje velkokostna riparija, portalis imenovana, pa tudi Gloire de Mulheller; za uredenje vapnena, bolj vlažna tla Visis solonis, za vapnena tla Rupestris monticola. Mesto Monticola in velkokostne riparije, če na njih domača vrsta ne uspeva dobro, uporabljajo se tudi sledeče križanke: Riparia X Rupestris 3009 za bolj, 101 pa za manj suha tla; Solonis X Rupestris za bolj apneni tla in Aramon X Rupestris Granzin 1 za suha, srednje apneni tla. Za tako apneni tla pa so najbolje križanke Berlandier X Riparia. Da si vinogradniki prihranijo vzgojane bilje, jih kupuje tudi iz drugih trtnic, jih zasaja na stalno mesto tako, da teži gornje oko 8-10 cm pod površino zemlje, ter jih kasneje cepi v zeleno, ali si ta nabavi že cepljene trte ter jih vsadi v vrste od severa proti jugu v oddaljenosti 1'50:1'20-1'50 m. Predno se bilja ali cepiljenka vsadi, treba ji prikriti korenine na 10-15 cm in odstraniti vse korenine na zgornjem in srednjem delu — ter prirožati mladice na eno ali dve oči. Bilje za zeleno cepljenje treba vsaditi tako, da pride gornje oko do 10 cm pod zemljo, a pri cepilkah mora biti cepljeno meso ravno na vrh zemlje. Ko je trta zasajena, jo je pokriti do gornjega očesa in napraviti okoli korenin, cepiljenki pa treba pokriti z rahlo zemljo ali peskom tudi gornje oko, da se ne posuši. Seveda je najbolje, da si vinogradniki sam vzgaja kletč, bilje in cepiljenke; oko jih pa mora kupovati, tedaj naj, pazi (če si že ne more nabaviti cepiljenk niti najbolj prikljubljenih vrst), da sadi same vrste, ki se dobro uspevajo v našem podnebju in na naših tleh ter dajejo obilo dobrega vinskega pridelka. Kot take bi bile omeniti sledeče vrste, različne bolj na Gorškem, manj pa v tržaški okolici. Portugalska ali črna kraljevina, ki je krepke rasti, obilno plodna, cveti in napravlja velike goste grozde s črnimi kator s prahom posutimi in jako sladkimi jagodami, z do 20% sladkorja in jako malo kisline. Portugalska tudi jako mnogo posebno v bregovskih legih in v lahki suhi zemlji ter se vzgaja lahko na nizko ali na visoko. Ker ima premalo kisline, se s prav dobrim uspehom meša z močvo frankov, ki je tudi močne rasti, obilno plodna in dela velike grozde temnozrnatih in jako sladkih jagod z 6-7 promilne kisline ter se vzgaja na razne in lučije. Iz teh dveh vrst se prideluje svetovno znani Velavec. Poteg teh dveh daje prav fino vino tudi črna burgundec, ki je bolj šibke rasti, obilno plodna in dela velike grozde, a goste grozde, se vzgaja na dolgo ter rodi obilo in daje v Franciji svetovnoznani burgundec.

Kolci, bilje in cepiljenke in drevesa razdeljuje „Tržaška kmetijska družba“ in sledeči njeni odborniki in zaupniki: za Rojan in Greto g. učitelj Perot v Rojanu 445, za Barkovlje g. učitelj Ferdo Starc, za Prosek in Konovelj g. Gorup Alojz, za Sv. Križ g. Košuta Franc, za Škeđenj g. Oblak Josip in za Lonjer g. Dragotin Cok. Kdor je kaj naročil, naj plača pri gorimimovanih zaupnikih.

ZIVINOREJCEM.

Kakor človeškemu tako je tudi živalskemu telesu poleg hranilnih snovi potrebna tudi sol ali klorid. Sol sicer ni redna snov, pač pa pospešuje izločevanje sline ter prebavo, in poglobljuje tek živali, ker raztaplja redilne snovi tako, da jih živalsko telo bolje sprejema in uporablja, vsled česar se tudi bolje hrani in razvija. Vsaka žival ima že od narave poželje po soli, najbolj pa ovce in koze nekaj manj pa goveja živala in prašiči. Zato je treba živalim pokladati soli. Navadna rastlinska in posebna suha krma nimajo dovolj soli. Posebno malo soli ima slabo, preveč olesenelo in izkiseljeno travo, sestojeca seno, slama, krompir in vse kisljavate rastline, pri čemer zanje, otrobi, oljnatke pogosto itd. Zato pa moramo ako krmo, predno jo pokladamo živali, osoliti. Sol pa ne smemo da dobro učinkuje na živali, tedi, ampak tudi konservira krmo in posebno seno, ki ni še popolnoma osušeno, ker prepreča delovanje mličnih organizmov, ki kvarijo krmo. Sol pa tudi poglobljuje slabo krmo, tako, da jo živali vlijebu temu rado sprejemajo. Seveda ni smiselno krmo presoliti. Na en voz sena se računa 3-4 kg soli, ki se ga potrosi po senu ter se le-to bolje vzdržuje zdravo. Tudi krompir, če se ga soli, se ne pokvari tako hitro. Najbolje je pokladati sol živali dnevno, tako, da se potrosi krma z slano vodo. Živali potrebuje na leto skupno približno 5 kg soli na 100 kg žive vage. Kolikor je ne dobiva v krmi, je moramo pokladati v obliki živalske soli, ki je denaturirana, to se pravi za človeško vživanje neuporabna in vsebuje malo železnega oksida, pospešuje tvorbo krvi, in malo peštinovega prahu, ki poglobljuje tok in osvežuje prebavne organe. Soli se poklada konem 10 do 20 gr. mlečnim kravam 15 do 30 gr., volom 30 do 60 gr., ovcam 2 do 5, kozam 5 do 10 gr., prašičem 4 do 8 gr., a mlademu govedu 10 do 15 gr. dnevno. Živalska sol se prodaja na deželi v tobakarnah in prodajalnah jedine soli. Obično in kmetijske korporacije naj pošljejo solnemu uradu (Ufficio sali) v Trstu, ali pa na Kmetijski društvo St. Vito, oziroma množino soli, ki jo potrebuje njihov okraj. — Sol se včasih tudi troši po zemlji, tako, da s njim rastlina lažje vsrkava.

„Kako mi jih boš dal - ko te ni?“

(Druga plat zvona.)

Članek „Boj moja, boj moja“ ti bom lešnikov dal — „Edinosti“ z dne 24. X. 1920. št. 216 je glavna, ki buta ob zid — ob trdni kitajski zid slovenskih deklet.

Neutemeljenosti solzavega zaljubljenca, ki svoj osamljen slučaj podaja javnosti — nič nam ne morejo.

Vprašam smelo in upravičeno: Zakaj se pa slovenski fant ne briga za slovensko dekle?!

Ker tvoja jeremijada temelji na narodnih pesmih, naj ti tudi jaz navedem nekaj podobnega:

„Moj fantič je na Tirolski vandroval — in se je tam oženil.“

„Jaz pa pojdem in poročam tja na Oberštajersko — in se tam oženim.“

„Tirolka mu je pusele dala — in se kaj drugega, kak poljubček.“

O Nemkinjah, Italijankah in Rusinjah, ki je z njimi vojna osrečila naše fante, sploh ne govorim.

Ker se s splošnega vidika ne more in ne sme presojati en sam slučaj se ne spuščam dalje v podrobnosti.

Samo en resen svet še:

Fantič miši bledolice!

Slovenski gospodičini ne odvajaj se!

Rodni grudi Ne odvajaj se!

La konec bude — doždevno nezdode.

Tudi „Goriška Straža“.

Dostava kuredništva. Pred vsem moramo opozoriti dopisnika, da se nahaja v hudi zmoti, ko misli, da je članek „Boj moja, boj moja“ ti bom lešnikov dal spisal kak solzavi zaljubljenec. Ne, mož je to, ki ima že davno za seboj vse take — bolečine; resen mož, ki ljubi svoj narod, ki bi zato hotel zdraviti, kjer vidi kaj nezdravega. A moralno zdravje naroda je prvi predpogoj za njega srečo in blaginjo. Tudi se postavlja današnji dopisnik na povsem krivo stališče, če meni, da radi morebitnih grehov na moški naj bi ne grajali grenov na ženski strani. Da pa se je na tej strani mnogo grešilo, to je gotovo dejstvo. Sol se nam je — ko smo potovali po raznih krajih zasedenega ozemlja, — to najbolj glasno in britko potrdilo ravno od strani častiljivega ženstva. Ne odgovarja torej resnici, če dopisnik prikazuje stvar tako kakor da bi šlo za kak solzavi slučaj. Pa je še neka druga razlika. Če gre moški v tujino, gre navadno iz utemeljenih razlogov, bodi radi neugodnih razmer v družini, bodi, ker si mora v tujini iskati zaslužka. Za grehe ženstva v tem vojnem času — pa po ogromni večini niso bi — taki vzroki, marveč drugi, ki ni lahko govoriti o njih. Pa še to treba naglasiti, da je izpričana žena nič manj zlo za bodočnost naroda, nege pa pokvarjen moški. Ugotovljamo, da se nam od duhovniške strani po deželi zagotavlja, da se je moški svet na sploh bolje držal v tej vojni dobi, nego pa ženski. Seveda velja ta sodba le za tiste, ki so zaslužili, ne pa za žensko v obče. Zaključujemo: zdraviti — in zato tudi grajati treba na vse strani. To delo je v dolžnost vsem, ki imajo prilike za to.

Borzna poročila.

Tečaj:

V Trstu, 30. oktobra 1920.

Jadranska banka	465
Cosulich	504
Dalmatia	360
Gorolmich	1875
Libera Triestina	690
Lloyd	2100
Lussino	2300
Martinolich	335
Oceanica	460
Premuda	505
Premuda	505
Ampela	620
Cement Dalmatia	362
Cement Spalato	410
Krka	502

Tuja valuta na tržaškem trgu:

V Trstu, 30. oktobra 1920.

Neprepričane krome	7—	750
avstrijsko-nemške krome	650—	7—
čehoslovaške krome	32—	33—
dinarji	74—	76—
marke	38—	39—
dolarji	2630—	2635
francoski franki	16925—	16930
švicarski funti	418—	420—
angleški funti, papirnati	93—	9325
angleški funti, zlati	110—	112—
rublji	24—	25—
napoleon	90—	92—
leji	44—	4450

ERNA AUSPITZ

zobozdravnica (1-6)

raznana slava občinstvu, da izvršuje svojo prakso na Opčinah 174.

Izvršuje v to „trok“ spadajoča dela, kakor plombe v porcelanu, zlatu in srebru, potenze v kavčuku in zobovje v zlatu po najnižjih cenah. — Sprejema od 9-12-14-16

Vojaško nastanjevalno društvo mesta Celje

Vsled pravneveljavnega sklepa ob naga zbra tega društva se prodajo prostovoljno sledeči objekti, ki so društvena last:

1. Zemljišče vl. št. 365 d. o. Mesto Celje, obsegajoč st. vbeni prostor v sredini mesta Celja s šemalno vojašnico (dvonadstropno ca 70 mt. dolgo poslopje, ležeče ob prometni cesti, pripravno za industrijo ali tovarno), skupna cenilna vrednost K 1.000.000.—

2. Zemljišče vl. št. 249 d. o. Mesto Celje z ločevim dvorom, dvoje en nadstropnih stanovanjskih hiš, zraven stavbišče primerno za tovarne ok. industrijo sploh v izmeri 4 ha 13 a 52 m², ležeče v severnem delu mesta Celje tik državne železnice, cenilna vrednost K 1.250.000.—

3. Zemljišče vl. št. 183 d. o. Spodnja Hudiča, obsegajoče 4 ha 64 a 80 m² travnikov, primerno za stavbišče oz. industrijsko podjetje, ležeče 12 minut severno mesta Celje, cenilna vrednost K 450.000.—

Ponudbe na društvenega predsednika g. dr. Avgust Schurbi, odvetnika v Celju.

A. De Masi & G. Sferza

Mavricija Wackvitza nasledniki

Trst, ul. Torre bianca 32. Telefon 29-83

Velika izbira majoličnih in železnih peči znamke „Premier“, ek. om. skih ognjišč in štedilnikov lastnega izdelka, plošč iz litega železa razne velikosti, razneje in cevi za peči.

Cene zmerne. (24)

ZASTOPSTVO JUŽNE ŽELEZNICE

Prodaja vozniških listov iz Logatca za vse postaje južne železnice, v Jugoslaviji in Nemški Avstriji v potniški pisarni „COSULICH“, Società Triestina di Navigazione via Milano 10, prtiličje. (148)

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV

dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd.

K. EVENKEL, Trst, Corso V. E. III. šte. 24.

ZOBODRAVNIŠKI AMBULATORIJ

u Sežani št. v. 47, I n.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da ostane od danes naprej kabinet odprt vsaki dan od 9 zjutraj do 6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob.

Izvršuje se vsa dela po najmodernejših tehnikah ter se popopoma jamcijo

Najzmernejše cene

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcantone št. 9 - Trst

(Hiša ustanovljena leta 1828.)

KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah

Postrežba točna.

ICLA!

Edino mazilo

ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehko.

Skladišče v Trstu, ulica Torre bianca šte. 12 - Telefon šte. 10

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30.000.000. Rezerve K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opotja, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 2 1/2 % a v bancigiro prometu po 4 %.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes).

Bančni prostori v Trstu se nahajajo:

ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo

Telefon: št. 1463, 1793, 2876

Blagajna posluje od 9 do 13

„CROAZIA“

Zavarovalna zadruga v Zagrebu.

Ustanovljena leta 1884.

Podružnica v Trstu ul. Lavatolo 1, II. n.

prevzema zavarovanja stavb, premičnin, poljskih pridelkov, sena, slame in živine proti škodi po požaru in strehi in zavaruje stekla.

Šipe proti škodi po razbitju.

Sposobni krajevni zastopniki in akvizitorji se sprejemajo po najugodnejših pogojih.

ŠIRITE „EDINOST“

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

Ulica Flor Luigi da Palestrina št. 4, I.

sprejema hranilne vloge

od L 1 dalje.

Navadne vloge obrestuje po

4 1/2 %

večje po dogovoru

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.

Daje posojila

po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.

Uradne ure vsak dan izvemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Gorvije, Gorica, Saraj., Split, Trst, Maribor Ptuj.

Delniška glavnica K 50.000.000. Rezerva K 45.000

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3 1/2 % obrestovanja na žiro-racune proti 3 % obrestovanja. Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

(Lastna palača) Ustanovljena leta 1838.

Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, streli in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Ziljenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah. — Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih.

Odhajanje in prihajanje vlakov

Centralni kolodvor (Južna železnica).

Odhodi:

0'15 O. E. v Belgrad in Bukarešt skozi Sv. Peter na Krasu, Logatec, Ljubljano in Zagreb.

1'30 B. na Dunaj skozi Videm, Trbiž. (Samo v ponedeljkih, sredo in petkih.)

5'45 O. v Červinjan skozi Bivio (Gradeč).

6'00 B. v Benetke (pr. 10'05).

6'15 P. na Dunaj, (pr. 22'00) skozi Ljubljano in Gradeč; samo v ponedeljkih, sredo in petkih.

6'35 B. v Reko skozi Nabrežino, Divačo, Sv. Peter na Krasu.

6'50 P. v Benetke (pr. 18'15) skozi Videm.

8'50 P. v Reko, Logatec, Ljubljano.

10'30 B. na Dunaj (pr. 7'05) skozi Trbiž; samo v ponedeljkih in četrtkih.

11'10 P. v Benetke (pr. 17'10) skozi Bivio, Červinjan (Gradeč).

14'25 B. v Benetke (pr. 22'00) skozi Bivio, Videm.

15'00 B. do Logatca (zveza z Reko).

15'50 O. do Logatca in druge postaje.

17'35 P. do Rima (pr. 12'15) skozi Červinjan, Benetke (pr. 22'00).

17'55 P. do Vidma (pr. 21'15) skozi Bivio.

18'20 P. skozi Nabrežino, Sv. Peter na Krasu, Reko.

21'00 L. E. Lloyd Ekspres (vozov. I. reda) na Dunaj, skozi Ljubljano. Samo ob ponedeljkih.

23'00 P. v Benetke (pr. 4'42) skozi Červinjan.

0'30 O. S. v Pariz, skozi Benetke, Milan.

Dohodi:

0'20 B. iz Benetk (od 20'20) skozi Červinjan, Trbiž.

3'20 B. iz Dunaja. (Samo ob sredo, petkih in nedeljah.)

7'45 O. iz Logatca, Nabrežine, Grljana.

8'15 L. E. Lloyd Ekspres iz Dunaja skozi Ljubljano. (Samo v četrtkih.)

8'35 O. iz Vidma (odh. 5'30) Gorice, Trbiž, Červinjan, Gradeč, Grljana.

10'10 P. iz Reke, St. Petra na Krasu, Nabrežine, Grljana.

11'30 B. iz Benetk (odh. 6'56) (Rim-Turin) skozi Červinjan, Bivio.

14'10 P. iz Rima (odh. 19'45).

16'05 B. iz Dunaja (odh. 21'20) skozi Trbiž; samo v sredo in sobotah.

16'35 B. iz Logatca, Sv. Petra, Divačo.

17'00 P. iz Benetk (odh. 9'45) Vidma.

18'35 O. iz Červinjana (odh. 16'35).

19'35 P. iz Benetk (odh. 13'50) skozi Červinjan.

20'40 P. iz Ljubljane, Logatca, Reke, Grljana.

21'00 O. iz Bukarešte, Beograda, Ljubljane, Logatca (odh. 18'30).

21'35 P. iz Dunaja (odh. 7'20) skozi Gradeč, Ljubljano; samo v torek, četrtkih in sobotah.

22'00 P. iz Benetk (odh. 13'20) skozi Videm, Trbiž.

22'20 B. iz Reke, Sv. Petra na Krasu, Nabrežine.

23'45 S. O. iz Pariza (Londona), Milana, Benetk.

KOLODVOR SV. ANDREJ.

Odhodi:

5'20 O. v Herpelje-Kozino, Kanfanar, Pulo.

5'40 M. v Koper, Buje, Poreč.

6'00 O. na Opčine, Prvačina, Ajdovščina, Gorico, Podbrdo.

9'00 M. v Buje, Koper.

11'55 B. v Herpelje-Kozino, Kanfanar, Pulo.

16'50 O. na Opčine, Prvačina, Ajdovščina, Gorico, Podbrdo.

17'10 O. v Herpelje-Kozino; iz Herpelje pospešen vlak do Kanfanara, Rovinja in Pule.

17'20 M. do Kopra in Buje.

Dohodi:

8'25 M. iz Buje in Kopra.

10'20 O. iz Podbrda, Gorice, Ajdovščine, Prvačina, Opčin.

10'45 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanara in Herpelje.

16'05 B. iz Pule, Kanfanara, Herpelje-Kozine.

16'30 M. iz Buje in Kopra.

21'05 O. iz Podbrda, Gorice, Ajdovščine, Prvačina, Opčin.

21'55 M. iz Poreča, Buje, Kopra.

22'40 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Herpelje-Kozine.

P. pospešen, B. brzovlak, P. pospešen brzovlak; E. ekspresni vlak, M. mešan, O. omnibus. *) ne vozijo ob nedeljah.

DREOSSI & C.-Trst

Trg Oberdan šte. 1.

Brzjavke: DREOSSI, Trst.

Poštno hran. račun 11-55

Telefon: Prodajalna 14-57

Stanovanje 30-11

ZALOGA:

(20)

Železnin, kovin in kuhinjskih potrebščin. — Orodje in poljske potrebščine. — Ogrodje za vrata, okna in pohištvo. — Verige, žebli, železna žica.

Plošče iz litega železa za ognjišča. — Velika zaloga v to stroko spadajoče drobnarije. — Velika zaloga tehnic vseh zistemov.

Brill

Najboljše mazilo za čevlje

Podružnica v Trstu, ul. del Toro št. 10. — Telefon 31-72